

MB-152

March-2019

M.Ed., Sem.-III

**A-008 : Sociology of Education
(New)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) પ્રશ્નો ધ્યાનપૂર્વક વાંચો અને મુદ્દાસર જવાબ આપો.

(2) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

1. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 14
- (i) શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર એટલે શું ? તેના સ્વરૂપ અને કાર્યોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. 7
- (ii) ધર્મ એટલે શું ? ધાર્મિક શિક્ષણની તરફેણમાં અને વિરુદ્ધમાં તમારી દલીલો રજૂ કરો. 7
- અથવા**
- (i) આધુનિકરણ એટલે શું ? આધુનિક વિશ્વમાં શિક્ષણની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો. 7
- (ii) આધુનિક જગત માટે શિક્ષણની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો. 7
- (B) નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો : 4
- (1) શિક્ષણનું ખાનગીકરણ એટલે શું ?
- (2) સામાજિક ગતિશીલતા એટલે શું ?
- (3) સામાજિક પ્રણાલી એટલે શું ?
- (4) વૈશ્વિકીકરણ એટલે શું ?
- (5) ઉદારીકરણને વ્યાખ્યાયિત કરો.
2. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. 14
- (i) લોકશાહી મૂલક જીવન માટે શિક્ષણ કેવી રીતે ઉપયોગી છે ? વિગતે ચર્ચો. 7
- (ii) સંસ્કૃતિનો અર્થ તથા લક્ષણો જણાવી, સંસ્કૃતિ અને સભ્યતા વચ્ચેનો તફાવત વિસ્તૃતમાં સમજાવો. 7
- અથવા**
- (i) 21મી સદીમાં શિક્ષણના પડકારોની ચર્ચા નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને કરો : 7
- (અ) ગરીબી નિવારણ માટે શિક્ષણ
- (બ) ઉદારીકરણ અને શિક્ષણ
- (ii) નવીન સામાજિક તરાહને વિગતવાર સમજાવો. 7

- (B) ટૂંકમાં ગમે તે ચારના ઉત્તર આપો. 4
- (1) શૈક્ષણિક તકોની સમાનતા એટલે શું ?
 - (2) ભારતીય સમાજના વર્ગો જણાવો.
 - (3) રાજકીય પ્રણાલી એટલે શું ?
 - (4) ભારતીય સંસ્કૃતિના ઘટક તત્ત્વો જણાવો.
 - (5) શિક્ષણ વિહીન સમાજની નકારાત્મક અસરો કઈ કઈ છે ?
 - (6) નૈતિક શિક્ષણ એટલે શું ?
3. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 14
- (i) સામાજિકીકરણ એટલે શું ? તેની પ્રક્રિયા વિગતે સમજાવો. 7
 - (ii) સામાજિક સ્તરીકરણની શિક્ષણ પ્રણાલી પર ઉભી થયેલી અસર ટૂંકમાં સમજાવો. 7
- અથવા**
- (i) સામાજિક ગતિશીલતાની શિક્ષણ પર અસરો વિગતે જણાવો. 7
 - (ii) આર્થિક વિકાસ એટલે શું ? દેશના આર્થિક વિકાસમાં શિક્ષણના ફાળાની ચર્ચા કરો. 7
- (B) નીચેના પાંચ પ્રશ્નોમાથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો. 3
- (1) એકવીસમી સદીમાં તકનિકી વિકાસથી શિક્ષણમાં આવેલા કોઈપણ બે પરિવર્તનો જણાવો.
 - (2) લોકશાહી મૂલ્યો અભ્યાસક્રમમાં કઈ રીતે આવરી શકાય ?
 - (3) ધાર્મિક શિક્ષણનો સંકુચિત અર્થ જણાવો.
 - (4) ભારતીય સમાજના વર્ગો જણાવો.
 - (5) અધ્યાત્મિક શિક્ષણ એટલે શું ?
5. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 14
- (i) શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રીય દષ્ટિકોણને સવિસ્તાર સમજાવો. 7
 - (ii) યુનેસ્કોની આંતરરાષ્ટ્રીયતાની સમાજના વિકાસ માટેની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો. 7
- અથવા**
- (i) આધુનિક લોકશાહી ભારતમાં શિક્ષણનાં હેતુઓ કેવા હોવા જોઈએ ? શા માટે ? ચર્ચા કરો. 7
 - (ii) સામાજિક સ્તરે શિક્ષણનાં કાર્યો જણાવો. 7
- (B) નીચેનામાથી ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર ટૂંકમાં આપો : 3
- (1) સમાજની બે લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
 - (2) ભારતીય લોકશાહીનો મૂળભૂત સિદ્ધાંત જણાવો.
 - (3) તકનિકી વિકાસ એટલે શું ?
 - (4) ભારતીય સાંસ્કૃતિક વારસાના ઘટક તત્ત્વો જણાવો.
 - (5) આધુનિકીકરણના પ્રેરક પરિબળનાં નામ લખો.

Seat No. : _____

MB-152

March-2019

M.Ed., Sem.-III

A-008 : Sociology of Education (New)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Read the questions carefully and write answers to the point.
(2) Figures to the right indicate marks.

1. (A) Answer the following questions : 14
- (i) What is Educational Sociology ? Discuss the nature and functions of Educational Sociology in detail. 7
- (ii) What is Religion ? Mention your arguments against and favour of religious education. 7

OR

- (i) What is Modernization ? Clarify the role of education in Modern World.
- (ii) Discuss the role of education for Modern World.
- (B) MCQs : (any **four** out of **six**) 4
- (1) What is Privatization of education ?
- (2) What is Social mobility ?
- (3) What is Social system ?
- (4) What is Globalization ?
- (5) Define the Liberalization.

2. (A) Answer the following questions : 14
- (i) How education is useful for the democratic living ? Discuss in detail. 7
- (ii) Explain the meaning & characteristics of the culture. Describe the difference between culture and civilization in detail. 7

OR

- (i) Discuss the challenges of education in 21st century keep in mind the following points. 7
- (a) Education for demolition of poverty.
- (b) Liberalization and education.
- (ii) Discuss the new social order in detail. 7

- (B) MCQs : (any **four** out of **six**) 4
- (1) What is Equality of educational opportunities ?
 - (2) Explain the classes of Indian Society.
 - (3) What is political system ?
 - (4) Describe the factors of Indian culture ?
 - (5) Which are the negative effects of society without education ?
 - (6) What is moral education ?
3. (A) Answer the following questions : 14
- (i) What is Socialization ? Explain its process in detail. 7
 - (ii) Discuss social stratification effects on education system in short. 7
- OR**
- (i) State in detail the effects of Social mobility on education. 7
 - (ii) What is economic development ? Discuss the role of education in the economic development of the nation. 7
- (B) MCQs : (any **three** out of **six**) 3
- (1) State any two changes occurred in education through the development of technology in 21st century.
 - (2) How can be included the values of democracy in the curriculum ?
 - (3) Give the narrow meaning of religious education.
 - (4) Explain the classes of Indian Society.
 - (5) What is spiritual education ?
4. (A) Write the following questions : 14
- (i) Explain the Sociological perspectives of education in detail. 7
 - (ii) Discuss the role of UNESCO's internationalism in the development of society. 7
- OR**
- (i) What should be the aims of education in the present democratic India ? Why ? Discuss.
 - (ii) Explain the functions of education at social level.
- (B) MCQs : (any **three** out of **six**) 4
- (1) Give two characteristics of Society.
 - (2) What is the basic principle of Indian democracy ?
 - (3) What is Technological development ?
 - (4) Describe the factors of Indian cultural heritage ?
 - (5) Write the name of motivating factors of modernization.